

LIVIUȘ CIOCÂRLIE

Mai degrabă îmi vine să râd

Dialoguri de Robert Șerban

BRUMAR

Timișoara, MMXV

Cuprins

Scurtă poveste a unui experiment jurnalistic	5
Dialog din 1997	11
Dialog din 2005	25
O biografie rapidă înaintea unei mutări importante	43

Dialog din 1997

Robert Șerban: *Scrieți undeva: „Din dialog n-a ieșit niciodată ceva monumental”. Credeți în oralitate?*

Livius Ciocârlie: Mai întâi să facem o precizare. Convorbirea o înregistrăm, deci nu procedăm ca mai demult, cu întrebări date înainte și cu răspunsuri scrise. Eu am propus metoda veche, dar n-ați acceptat. Înseamnă că ritmul vieții a crescut, dar eu, chiar dacă sunt un nostalgic, tot pe acolo, pe vremuri, am rămas. Așa, la botul calului, despre nivelul convorbirii nu garantez nimic. Reiese, implicit, că și întrebarea despre oralitate mă găsește nepregătit. Există oameni care sunt strălucitori când vorbesc, nu este cazul meu și de aceea prefer să spun, ca să mă consolez, că cine scrie bine nu știe să vorbească. Pe de altă parte, e adevărat

că, în ceea ce încerc să scriu, se regăsește ceva din specificul oralității, pentru că este un scris neelaborat. Scriu în primă instanță, scriu ce-mi trece prin cap, cum fac acum, când stăm de vorbă. Dacă e adevărat ce spun, dacă scriu așa cum se vorbește, atunci sunt nevoit să cred în oralitate.

Vă simțiți un om liber?

Mă simt din ce în ce mai liber. Am două straturi de libertate. Unul există dintotdeauna. Am o natură dublă: pe de o parte, sunt un individ posomorât, grav, iau lucrurile în serios, ceea ce e opusul libertății, pe de alta, nu mă iau în serios, mi-e imposibil s-o fac, și asta e un fel de a te simți liber. Pe deasupra, nu-mi pasă ce se spune despre mine. Am reprodus odată cuvântul cuiva pe care l-am uitat: „Poate să-mi facă orice, să mă și bată, numai să nu fiu acolo”. E și punctul meu de vedere. Acesta e primul strat de libertate.

Pe al doilea, l-am câștigat în ultimii ani. Să mă explic. La început, în '90, poate în '91, credeam că noi, mă refer la generația mea și la unii mai tineri, totuși, va trebui să încercăm să înțelegem ce s-a întâmplat cu noi, să analizăm ceea ce s-ar putea fixa într-o întrebare: cum s-a putut? Cum s-a putut să trăim așa? Mi-am

dat seama, destul de repede, că nu este treaba noastră, că noi nu vom putea să facem lucrul acesta. Pentru ca să se înțeleagă ce s-a întâmplat, va trebui să vină cineva neimplicat, cu răceală și obiectivate, să pătrundă mai adânc. Noi, vrând-nevrând, suntem subiectivi. Putem să fim numai martori. Prin urmare, am renunțat să mai încerc ce-mi propusesem. Totodată, am încetat și să mai am remușcări. Până în '90, nemulțumit de felul cum trăiam, îmi tot făceam reproșuri. Acum îmi spun: dacă tot nu pot să mai îndrept nimic, fiindcă epoca aceea s-a încheiat, ce rost ar mai avea să-mi fac muștrări? Și nu-mi mai fac. Mă simt tot mai liber. Există un soi de voioșie în mine – voioșia omului nesperios.

*De multe ori am avut impresia
că vă alintați.*

Presupun că în scris vi se pare că mă alint. Altfel, nu mă cunoașteți destul de bine. Poate că ceea ce receptați așa ține de încercarea mea, mai mult sau mai puțin premeditată, de a crea un personaj. Spuneam înainte că nu prea îmi pasă cum sunt de fapt. Îmi pasă numai cum pot să rotunjesc ceva, să creez o imagine cât de cât coerentă. Și atunci rezultă acest cvasipersonaj, despre care eu însumi n-aș ști să spun în ce

raport se află cu mine, cel care trăiesc. Ba nici n-aș ști să vă spun care dintre noi vorbește acum cu dumneavoastră. Acestui personaj îi atribui tot felul de năzbâtii care pot să pară exagerate sau nesincere câtă vreme, repet, nu le iau asupra mea, ci le iau asupra lui. De aceea, nu cred că se potrivește cuvântul „alint”. E vorba mai curând, punând-o și pe aceasta în ghilimele, de „poetica” mea.

Aveți o anumită răceală...

Poate că termenul mai exact ar fi apatie. Nu pot să trăiesc normal în prezent, nu pot să reacționez ca un om sensibil la ce se întâmplă cu mine și, din păcate, în jurul meu. Această lipsă de sensibilitate este, până la urmă, un soi de răceală pe care, mai încolo, o pierd. O pierd în amintire. De aici și tendința pe care am avut-o de a-mi face reproșuri, de a fi nemulțumit de felul cum trăiam, și de aici continua revenire asupra a ceea ce am trăit. Repet, revenind, nu mai sunt apatic și obțin o anumită rezonanță cu faptele trăite. Apatia – ori răceala – dispare. Îmi vine acum în minte că ceea ce sunt pe cale să descriu este, într-un fel, inversul literaturii. Un scriitor adevărat este unul care, când scrie, e rece. Când scrie nu se mai inflamează. În schimb, e foarte acut în percepția lucrurilor

atunci când le trăiește. Așa fiind, ca să scriu, încerc să-mi fac mijloace din inversul unor calități de scriitor. În ce măsură reușesc, nu e treaba mea să știu.

De ce considerați că Don Quijote sau Oblomov sau Castor Ionescu sunt personaje care nu pot să trăiască? Ce-i trebuie unui personaj, în afară de viață, să trăiască?

Să diferențiem. În alt sens decât ceilalți nu poate să trăiască Don Quijote. Nu poate să trăiască pentru că este sublim, iar sublimul nu are nimic de a face cu cotidianul. Don Quijote este prea înalt ca să existe printre ceilalți. De aici provine comicul lui tragic, pentru că, totuși, alții îl cred printre ei, în timp ce el e tot timpul în lumea lui, acolo unde poate să trăiască. În schimb, Castor Ionescu și Oblomov dintr-un vid de existență nu pot să trăiască. În ei nu există haosul, care e viața, nu există agitația unui om real. Ei sunt retrași din viață. Cam așa sunt și eu. Sunt retras, ca și ei, într-un soi de apatie care e contrariul vieții. Modific puțin a doua întrebare. Vă răspund despre om. Ca să trăiască, omului îi este necesară, în afara vieții, capacitatea de a se iluziona.